

Het Utrechts Landschap

Nieuwe natuur bij Amersfoort

Aan de stadsrand van Amersfoort zijn twee nieuwe natuurgebieden gerealiseerd: Bloeidaal (2006; 35ha) en De Schammer (2011; 40ha). Het doel van deze projecten was om natuur van het bekenlandschap te herstellen, inwoners van Amersfoort en Leusden wandelmogelijkheden te bieden en voor waterberging te zorgen. Beide gebieden zijn in eigendom en beheer gegeven bij Het Utrechts Landschap. Waterschap Vallei en Eem, Provincie Utrecht, gemeente Amersfoort en de Postcode Loterij hebben het project betaald.

De gebieden bestonden uit maïsackers en zwaar bemest grasland met een enkele elzensingel daartussen. De bemeste bovenlaag is gedeeltelijk afgegraven en het waterbeheer is aangepast. De graslanden worden gehooïd. Op enkele schrale percelen is hooi neergelegd uit de dichtstbijzijnde relictpopulatie: Groot Zandbrink.

Op afgegraven delen is een ontwikkeling richting heischraal grasland ingezet met nieuwe vestiging van Spaanse ruiter, Blauwe knoop, Vlozegge, Klokjesgentiaan, Moeraswolfsklauw en Gevlekte orchis. In de omliggende graslanden is verschraling op het niveau van kruidenrijk grasland aangeland. Of de soorten van heischraal grasland zich kunnen handhaven en uitbreiden, zal afhangen van de toevoer van grondwater en de frequentie van overstromingen vanuit de Barneveldse beek. In 2012 zijn 61 soorten broedvogels geteld. De Rode Lijstsoorten Boomvalk, Steenuil, Boerenwaluw, Huiswaluw, Ringmus en Kneu lijken te profiteren van de toegenomen hoeveelheid voedsel in de nieuwe natuurgebieden met nestgelegenheid op de erven rondom. Een tweede groep Rode Lijstsoorten bestaat uit weide- en akkervogels: Gele kwikstaart, Grutto, Slobeend, Tureluur en Veldleeuwerik, terwijl ook 59 paar Kieviten

Bloeidaal tijdens de inrichting. Rechts stroomt de Barneveldse beek. De plas en omgeving zijn afgegraven (foto: archief Utrechts Landschap).

heeft gebroed. Deze groep profiteert van de pionierfase waarin beide gebieden verkeren, wat ook blijkt uit broedgevallen van Kleine- en Bontbekplevier. In aantallen is de groep van riet- en struweelvogels het belangrijkste, met Kleine karekiet (70), Bosrietzanger (59), maar ook Blauwborst (7) en Spotvogel (20).

Bij het beheer komt het er nu op aan een deel van het resultaat vast te houden en uit te breiden. Het succes van de pioniervogels geeft de gedachte dat het goed zou zijn elke 5 jaar een nieuw inrichtingsproject te starten in de Gelderse Vallei.

Chris Bakker, Beleidsmedewerker

Het Groninger Landschap

Broedende Witwangsters onder de rook van Groningen

In het Zuidlaardermeergebied van Het Groninger Landschap ontstond in 2012 een unieke kolonie van 26 paar Witwangsters (*Chlidonias hybrida*) die uiteindelijk tussen de 65 en 70 vliegvlugge jongen heeft voortgebracht. Schaalgrootte, waterbeheer en waterkwaliteit hebben een belangrijk aandeel in dit succes. De Kropswolderbuitenpolder, waar het zich allemaal afspeelde, beslaat met zijn 300 hectare zo'n 15% van het totale Zuidlaardermeergebied. Het gebied is na de wateroverlast van 1998 via een integrale aanpak van Provincie Groningen, Waterschap Hunze en Aa's en Het Groninger Landschap ingericht voor natuur, recreatie en waterberging. Omdat het om voormalige landbouwgronden gaat, en Het Groninger Landschap het probleem van interne eutrofiëring wil voorkomen wordt er sinds 2008 geen sulfaatrijk oppervlaktewater meer ingelaten in het dagelijkse beheer en zakken de waterpeilen 's zomers ver weg. Door de wisselende waterstanden bleef het een interessant broedgebied voor (moeras)vogels, waarbij globaal zo'n 60 soorten vogels tot broe-

Witwangstern
(foto: Gerrit Kiekebos)

den komen, waarvan bijna 20 soorten op de Rode Lijst staan. Begin januari 2012 steeg het water in de stad Groningen tot aan de lippen en mocht het gebied zich voor het eerst bewijzen als noodbergingsgebied. Dit leidde er toe dat het broedseizoen aangevangen werd met een 30 cm hogere waterstand dan gebruikelijk. In mei bleef een groepje Witwangsters in de omgeving rondhangen en groot was de verbazing dat er uiteindelijk 26 nesten gevormd werden! De nesten waren zonder uitzondering gekoppeld aan een massavegetatie van Veenwortel (*Polygonum amphibium*) die met zijn lange wortelstokken een dichte drijvende mat vormde, 5 tot 10 centimeter onder het wateroppervlak. De aanwezigheid van voldoende prooidieren maakte dat er genoten kon worden van buitenlandse tafereel. Dit voorbeeld geeft een doorkijkje naar de toekomst als we op grote schaal met de natuur gaan meebewegen in het waterbeheer in Nederland.

Michel Krol, Beheerder Rayon Zuid